

САҢГА ОЛОХ

Чурапчы чычыкчак хакнама

ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫҢ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

"Саҥа сэлиэнньэ – саҥа табаардар" быыстапка үрдүк таһымнаахтык тэрилиннэ

онгоһуктары көрдөрдө. Ветуправление бэйэтигэр оҥоһуулар чэччэки сыаналаах эмтэрин, бигэммэлэрин көрдөрүүтэ таһаарбыт. Салайааччы П.И. Старостин көп-сөһүн ыалдьыттар бэркэ сөҕөрдүлэр, үлэ-хамнас хайысхатын сөптөөрүнэн сыаналаатылар. "Чыапчара" уонна "Мындайайы" ТХПК-лар үлэлэрин сырдаттылар. Тохтоон көпсөһүн тыа хаһаайыстыбатын сайдыытын тула саралына. Манна аттылар "Куолаас" (П.Д. Трофимов) уонна "Кырымак" (Н.Н. Лыткин) бааһынай хаһаайыстыбалар бэркэ тэриһин кэлэн турулуттара оруннаах буолла. Президент хас биридин бааһынай хаһаайыстыбаны интэриһирээн туран ыйыталааста, албери көрдө уонна көккө ыйыттары онордо. "Азаана" (Е.Е. Адамов) тустуу павильонунан туран улахан интэриһин тарта. Ыалдьыттар көрөн-истэн баран үлэтигэр-хамнаһыгар оруу саҥаны киллэрэрин бэлэттэтилэр. Динэ көргөн экономайтын салаата эмтэ бэрт сөргөх быыстапканы туруорбут, көрбүт дьон бары астынан, сөргөх бардылар. "Чурапчы" ТХПК үрдүк таһымнаах быыстапканы буюларын бары сөргөтүлэр. Президент Андрей Тимощевинтан албери туоһулаһан быыстапкага улахан сыанабылы биэрдэ. Үлэ-хамнас хаамыһын уонна бородууксуулары нэч харарыан көрөн сөргөтө. Тыа хаһаайыстыбатын бары өттүнэн сырдатты бу быыстапкага олус табыгастаахтык туран ыалдьыттар сөҕөрдүнэ ыйыттарын ылла.

Наһаа элбэктэр кредиттэй кооперативтара кыттыһы ыйыттарга элбэх интэриһин тарта. Президент, Правительство Председателэ сөһүрүн ыйыттылар да элбэх, бэрт сааһалара да үгүс. Сөһүрүн, "Алмас-сөргөтүбүт" уонна "Россельхозбанк" павильонунан туран бэйэлэрин үлэлэрин сырдаттылар. Г.И. Филиппова салалтатынан "Алмас-сөргөтүбүт" быыстапкага туруута тупсабайыан дьон-сөргө көрөхсөһүн ылла. В.В. Макарова салалталаах коллектив тыа дьонунан кредиттэри манна туран сырдаттыла олус табыгастаах буолла.

Орто оҥоһуулар туһунан кыаһ павильонига туран үлэлэрин-хамнастарын сырдаттылар дьонунан буюлар эрдэттэн сөһүрүннэртэ. Ыалдьыттар манна тохтоон албери ыйыталаһан барыттарга улахан суолталаах. ЧТФКСИ, техникумтэй коллектив уонна Ойдуулуһаары дьон эми бэйэлэрин үлэлэрин сырдатан үрдүк сыанабылы ыйыттар.

"Чурапчы" ПК бэйэтин производствотун толору көрдөрөн дьон интэриһин тарта. И.С. Никитинова үлэтин көрдөрүүлэригэр тохтоон президент албери ыйыталааста, көккө ыйыттары онордо. Салгыы "Софронев Д.Д." ЧП атах таһаары быыстапкалар ыалдьыттар сыдыан үлэни-хамнаһы билистилэр. Быыстапкага кыаһ павильонунан үрөтөр-производственный комбинат (Н.И. Аммосов) уонна "Чэчир" мизбол сыага (П.П. Толстоухов) онорор мизболларын туруоран улахан интэриһин тартылар. Манна ыалдьыттарбыт билиһин үлэ хаамыһын билсэн астынан бардылар. "Маарыскаан" ПО кулунарнай табаарыра дьон сөргөһүннэ ыйыттарын ылла. Кыһа ымсылар торторо, бөһүөккөлөр, араас астар тардыллан олус тупсайы көтүүлүк павильонига кэлэн туһуу ыалдьыттар А.И. Степанов, П.Н. Машков албери ырытан көпсөһүннэ, интэриһин быһаарыттар. Егор Афанасьевич бу быыстапканы олус сөргөх көрдө-ийиттэ. Президент кыһан ас-уун дэлэһин көрөн көккө ыйыттары онордо, бэркэ сөргөх көпсөһүн, иһиттэ. Салгыы "Саҥа олох" полиграфическай бородууксуубатын көрөн быыста. Үлэ хаамыһын туоһулаһан албери ый-

ыттар, сөргөхтэ. И.И. Барашков хаартыскаларын көрөн үрдүк таһымнаарттан сөхтө. Култура управлениета "Традиционные промыслы" быыстапканы туруорбутун олус сыаналаһан көрдө-ийиттэ.

Быыстапка түмүгэр интернаа биэроритэр Вячеслав Анатольевич Чурапчы улууна сайдыыта бигэтик эрэллэхтик хардылаһан интэриһин тохтоон бэлэттэһин онорбуту дьон-сөргөх астынарды. Егор Афанасьевич билиһин павильонунан сыдыаньыттар уопсайынан быыстапка үрдүк таһымнаахтык тэрилиннэтин ыйыт эппитин билиһин эми астына иһиттэ. И.И. Никитинов дьон санаата оро көтөдүлүбүтүн астынан, тэрэһин бэркэ табыллан аспыттылар үлэлэһит дьонго махталык тэриһтэ. Чурапчы улуунун үлэһит дьонун сүдү ик кыра бу быыстапкага көһүннэ, үлэ таһымнаахтык, саппаһын тартаһылаахтык хамсаарылар бу тэрэһини күүс-сөһө киллэрдэ. Республикабыт салалтата бэйэтигэр тэриһ-истэн, үлэһит дьонун кытта алтыһан барыттарга улахан суолталаах, көрө көнөркөннөх буюларга сарбастааһыт.

Быыстапкадан санаалар

П.И. Старостин, ветуправление начальнига Мин В.А. Штыров уонна Е.А. Борисов кэлэн билиһин павильонунан сөргөһүтүрттэн астынабыт. Быыстапка бэркэ табыллан дьон санаата оро көтөдүлүннэ. Билиһин коллектив үлэһиттэр бу тэрэһин, улахан ыалдьыттар көкө сыдыаньыттар улахан стимул буолуора.

П.Ф. Барашков, култура үлэһитэ. Бу быыстапка таһыма наһаа улахан буолла. Мин олус астынан туран көрдүм- иһиттим. Маннаах быыстапкалар култура эйгэһитэр эми барыахтарын сөһ өһөт дин санаага ыктаран кэллин. Президент уонна Правительство билиһин быыстапкабыттар сыдыаньыт бигэтик улахан суолталаах буолуора. Саппаһын улаханьык оро көтөһө.

И.С. Никитинова, предприниматель. Билиһин павильонунан Вячеслав Анатольевич албери ыйыталааста. Мин үлэһит көрдөрүүтүн бэркэ интэриһирээн билистэ. Иһиттэ үлэһит ситиһиннэри баһаран үтүө санааны эппиттэн олус үөрөн, саппаһ көтөдүлүн сыдыаньыт. Быыстапка тэриһин олус интэриһиннэ, үрдүк таһымнаах.

А. ЗАХАРОВ

Хаартыскаларга: 1. Култура управлениета павильонунан. 2. Телекөһөт тэриһэ.

"Единая Россия" партия Чурапчыга

Саха сиритэр "Единая Россия" политическай партия салайааччыта М.И. Эверстов "Чурапчыга кулун тутар ый 10 - 11 күнүгүгэр кэлэ сырытта. Михаил Ильич дьаһалта дьэһитин акавай саалатыгар уонна Чурапчыгаагы институтка көрдүһүүгэр тэриһин ветераннары, бэр партиялаахтарын кытта көпсөһүн партия Саха сириннэри салайыттын иһиттэ быһааннарын сырдатта. Ааспыт сылларга бу партия үлэһит дьонго ситэ ойдуһуулаах кэлбитин ыйыт туран билиһин улуустарынан, тыа сиритэр тахсын улахан сөрүк буоларын ылда. Чурапчы улууһунан "Единая Россия" салайааччытын Чурапчы сэлэһиннэтин баһылыта И.И. Окуневникова таһынан үлэ көпсөһүннэ туруулаах кыага да буоллар хамсаарылар баалларын бэлэттэ. Улууһа бэр партиялаахтарга кэлэр баһаардарга үлэлэрин тэтиһирдэһэр сыһында, кыһан өһөбүт баар буолуу дьон баһаарда. Бэр партиялаахтара уонна ветераннар ыйыталаһан көккөһүн бэр сөргөһөт барыталааста.

Институт дьэһитэр буолбут муннаах-хытас кыһаһит, Ага дьойду Улуу сэрэһин ветерана Иван Михайлович Павлов тыаһыттылар "Единая Россия" политическай партияны өйүүрүн, кыаһ көккөһитэр кыһар баһаарын бигэһтэ. Бары мустубут ветераннары кыаһ холбоһурунан салайтаралларыгар ылларды. Атын мустубут дьон партия Саха сириннэри салаата күүсэ үлэһиттэр баһа санааларын эппилэр, тыа сирин бөһүөккөлөрүгэр, кыаһаар аранта көмүс-сөһөх буолуулар Михаил Ильич депутат буоларын быһыыһынан санааларын тэриһирдэн соруудахастылар. Түмүккэ М.И. Эверстов Чурапчы сиритэр-уоттар кэлэ сыдыаньытын чэрчигиннэ тыа эйгэһитэр, партия Саха сириннэри салаата пенсия бөһүөккөлөрүгэр уонна атын социальнай хайысхаларга үлэлэһин дьэһтэ. Иһиттэ үлэһит газ кыһыттын тэтиһирдэн бөһүөккөлөрүгэр Ил Түмүккэ партия депутаттарын көһүө үлэһит баһаарга сөрүк туруоруна уонна Иван Михайлович Павлов

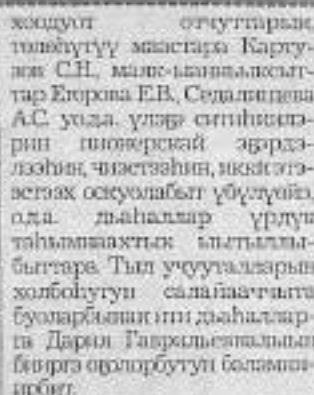

көрдөһүүгүн интернаа-оҥоһууа тоһторулар ветераннар баһаарына турууларга 200 тыа солкуобай биэрорит биллэрдэ.

Кэлэн көһүөтэ политическай партиялар орууларга сүтүһүн буолуу. Хас биэр-дөн кыһыттык, улуус, Федерация субъектара сайдыыларын бөһүөккөлөр политическай партияларга суох баһаарылаһыт буолан иһиттэ олох ирдэһит буолар. Быһыт буолар Россияга Федерация Государственный Думатыгар баһаардыр

партияны иһиттэһитин барылар. Манна бөһүөккөлөр билиһин республикабыттар кытаанахтык турар. Ол күүрдүк араас партиялар политическай күүсүтэ тэтиһэр түгэһит республика Госдумара депутата суох буолуун сөһ. Оһон кэлэр баһаардарга улахан эһиттэһэ хас биэр-дөннөһитэр турар, манна сыһаарлар ситала суох буоларын бары ойдуһуулаһыт.

"ЕДИНАЯ РОССИЯ" ЧУРАПЧЫГААҢЫ САЛААТА

синалалналар. Элбохтэн
1980г хэлбүрү араллахса, оройуон-
наагс нууччалыг таллан уус-
уран көмхөндүрүлүсүрүтү 1981
с. "Москва олимпийская" уени 1982
с. "Навни с Россией" динтурууруу-
дирбыттан Чуратгыта, Хатылал-
ооннозокут, бастаарыттыт. Музы-
кальай нүмөрүдүн, ырларыг бо-
лэмөччөбүт Дария Гаарилевич
оруста улахан Окуота учууталла-
ра басы уени төрөтүтүт
көстүмүдү түгө, көрөтүтүт
огорон, уолунн сырдытан, саб-
түтүн аммакөбүлүлө. Бөй фанна-
алялаах учуутал АГ. Слеснев
"Русские зимние забавы" дин
үкүтүтүн мөмшүтүрүтү чакчы
чаралкай нүмөр буюлан улахан
хайрылыгытты.

БҮРҮН, МУЗЫКА УЧУУГАЛА Д.1
Жаңжалта урууларың Кавалеский
профессордун кыялы. Араас со-
рун ызыялары туттара, классик-
кай айзыялары: шиттинеро
үзөнсөңилерин музыка дилети
азарыбычар уңуура. Айыртган
айдарыктаах ырыаыт, артыах,
та-лааннах учуутул үзөңсөңилерин
куттарың кудлары тәрдара, үрүк
таһыянах сөзүк уруулары ыла-
ра. БҮРҮН уруугул оңо барыта
сөбүдүүрө. Мин таһыянах педаго-
урунгар сыдыларым, бай ушунту-
тан алыах үзөңсөңитим. Темже-
меннаах, куустасх, мин дилетке-
наах, кылыахтаах куластыах учу-
тал араастан миникалаан туттан-
хатган, куластын уларыган музы-
калык айыаы ис хойоонун, ура-
тыптын орлорго дызектеик тирсө-
дөра, өйдөдөра Нуучкалы да, саха-
лы да ыкхалары минореттарын,
ижаз кыялытарын, уратыларын ыз-

дуг? Нуруу, арнаа-тэвч, арнаа-гоо,
сүрдэх үүрдэлэн, агаас дуулал-
ах буудал бортосой тандаа Үгс
үбсүйдэртэ, угуулах уруутарга
ньонун-сэртэнг үүрүүлэриг-
хөөхлүн тэвч үлэстэ.

[illegible]

Дийн мэргэн ари багшдаа Василий Митрофанович – иргэний физкультура учууртала 1961-1985 онд идэвхэн үлдээхбөгөөд Эрдэнтэн спордуудан даяарстанар, 1975 о. спорт национальнйи мэргээр – шашаалта ороюунгта чемпиононбагта, хабиаларта II-с разрядтаах Улсуу-ока элбэг шиллартэ чемпио атлетикага, 100, 200 м сууруулартэ гүмээр-даабыгта. Вoleyболгта бeлгити да охи-нууур. Субуруукай аатынга соонох хамгаалгичилар 17 шыл мээхэлээбиг-тэ. Спортта энгуунаст илбигбаар буол-ларилла, бeлгир оигуук илбиги охиноб-олар. Василий Митрофанович бe-лээмээбигт оролто ороюунгта ороуу мeсeлээлээлэлэрэ, 4 төгүл спорттааи-да чемпиононгарын буолбуттара. Ороюун элбэг чемпиононгарын бe-лээмээбигтэ. Оролор илбигионгэр "Митрофанович" дийлээрэ. Сүрдээх элбэгсэй, хамгаалгичиг, ху-руук илбиги саагатын өрө хоте-рөгтэ сулдгар үгсөөлгэр "Оролор, ой, хамгаалгич! Ороюунгта чигээ, илбигионгэр чигээ" – дeбeтeннeн сeдeл-эрэ. Огчогиртэ Вeлeтeнeр са-май үгүсүгүн илбиги илбигионг-тэ.

ВМ Жардам оор сыйынтыгы үлэ сыныптан таарырың 18 тастаалайан үлэлештега. Унун сыйынты быһа күнгө сыралык кутуакка буһан дүгүкүрдээхтик үлэлээн үрүдү көрдөрүүлэр: сыйынтылар, куруу-моруулааһыттар А.ч.ч.ч.ч.ч.ч.ч.

тут албан аялын ылыбыттары. Нэһиликкэс донанан үлэ сүрдэсх сэрэхтэни, хохлохтук барара Концердлар, спорт, үлэ, үөрэхкэ, бөрө-аджык курстатһылар уода. Манна баһыттар төһө эмэ кыттары. ВМ Жирөөтүгү курдук нэһилик културнай, общественнай олохор өрүү аһылыһылар кыстар. Нэһиликкэс ытык сулуһун чылыһа, ДНД на-чылыһа. Спортивнай кураһтыһылар дээр хохуһуһу, тэһэһуһу эми буолара. Бэйэр аһыар олохорбутунан теһиһтиһирбэр көрдүһтү. Эһа чыһа дэһэ соһоһон мистэһэһтиһэ. Мистроһоһоһи аһыһыһаһа буоларалыһа, спорт эһыһы, ха-рахтары чыһаһа түһүһтэрэ: "Чу-раһыһы аһы барары, нэһиликкэс "нэһа" – дэһэ аһы кураһтыһыһа куһа баһыһыһыһа.

[illegible]

Норусстан тахембэт талланшах, ырыа-тойук арысташах Ийрикоттар дэиэ кэрэстэрэ Чурапчыга, Дьоксуускайга конференциятыра. Идүүһаларыттан негис, кэрэ ырыа-лары тэйиэ аһаабыггарын, тойук-таһабыггарын, чабалрүҥтаабыггарын көрбүт эрэ барыта оһор-махтайар. Кэлиһэр ырыа-тойук аһытаах дордохһаарууан, бэйэлэрини дьоруурарынан, олоххо дьулуурдунууларын дьыуу-сэҕэһиэ кэрэни көрө-сүөһүтэ, үтүгүү үкүстэргэ, үрүккэ дьулуһарга, төрөндүт түөлхөнү мүтүрү сүөх таһаары сымнык су-аһытүт сүөхэ буһаннар утуһаллар, халһууу буһаһылар.

Эдир санснар маных: культураны, спорду үрүктүтү: тушун үтүбөз донунун алтынын кызыр-биз күндүтүк сандабын.

Умнуллубат дьикти саас

ох саяхан ыт-пата биедээ чемпионат СТУ спортивний саялаһыгар буюлбута. Спорт орду түмүүрүлөөк, тулуурдаах, бодомо кыялар көрүнэр буюларга уюна элпнэтиилеккэ үөрөтөр.

Туризмдический сленг: турпиз, сьемка, кыанар, картаны, кошпаны, сатпаны, туттарбулу, охотажыны. Илгич Барыстан И.А. Антияны оорлору кыпта табис-тангыз сындам, сирпизыда хонсон джыргашпалары. Кыян оорлору кестеру тургенини уматары, палана туркурлары, мейлидери туорурру, силте кысымга джанырдыктык джыргашпалары. Кыян оорлору байытты тууа турмз гардыр палманналар. Хас бириндери оор уратыпты учуотпаны уруугуна болгондугу, ошшо истиг, чутас сыйышпалары.

Предметчик учууталларбы! СР үтүкөсө учуутала ДС. Постинина саха тылын уруксуз алуу саргыктас ылатара. Багар ол ийни буолуп бары юмуканы улусуубан туран аайрыбыт. Историю уруусун РФ үтүкөсө учуутала Р. Васильева үөрөһүгэ, оҕо баарлаа өбүлүүр кыймыга эка Роман Ильяш өбүлүүр куллартириэн тардары. Урукса инчиги удулутун кирилора, өбүлор киини эки үөрө-кити короллоро. Географияны РФ үөрөһүгүн туйгуна А.С.Дыдыко уеһиңиз таһымта араас мейэрыйкалары туһанан үөрөһүр, ону үгэ карсанан үлэлери кыйа тутары. Киини инчиги бийиһи аан дойдуга үгүн сүрдүк ин-тернетиһектедип атканнарбыт. Бийиһе юмук биридип урукса күтүүдүк булура. Физикада РФ үөрөһүгүн туйгуна А.С.Яковлева үөрөһүгэ Александр Сергеевич бийиһи 8-с кылмакта үөрөн сырыт тахтыта-на кылбага Саха тылы олук бийөгөт дагы юмун уруксу бийаарыстын бары өбүлүүрбүт, онук кылмакта бийиһиһи гана бийаарара. Киин ордук үчүөһүгэ лабораторнай үлэлери кылтара.

23 жылдук кудуро бизнинг оякхо чинтае устаминг. Байларин аахторун оястузунг узунг дьон буахтурлар. Ол курдук Е.В. Романов Москва курагтин Оренбургский уобалас

ис даяла начальная улашлар А.А. Алхеев Дыкуудый куораныта каттабыттыгыт министрствыт идрга отделат улашлар М.Г. Шестаков Уу-Дуавыта огуола директор, З.С. Попови Перюири куораныта реабилитационный кани директор, А.Е. Мирбаева, Р.П. Тыктуужа, Н.В. Селюк, А.А. Макаров, М.С. Окиенинговичи учуутал идрги багытбагытара, А.Н. Кожуров Дыкуудый куорат прокуратура-ны улаштар Ууу улашлар суиар идрги багытбагыт ситирихтик улаштыкы.

Войдя впервые в кабинет, я увидел, что на столе лежат документы. Взяв один из них, я увидел, что это был паспорт Е.С. Кондратьева. Документ был издан в пенсионной управленческой службе.

олбундуччылгын, С.С. Пестркова Саха государственной университетин педагогический институтун преподавательин, О.С. Давыдова английсий тыл учууталынан үлэниир.

Бу курдук окуучулар үйрөмдөр сыктар-
быз окуучулардын санынын Саха суругун-
бенин төрүткөбүз дингизин-үчүмөй СА.
Нолордун атын сулар Чуралчы орто окуу-
лаз үчүнөн алдык дөсү илгиз-үчүмөй, та-
натын тааарды. Биринчи эл тааныткы
окуучулардын үчүн, дөсү-сыйлыгы
Үйрөмдөр окуучулар үчүн-сыйлыгы.

Д. С. ЕЛИСЕЕВА,
Чукаричье орто-оскулатан
выпускница, товариш

